

2. Білик О. І. Інноваційні підходи у публічному управлінні. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 11(13). С. 11-22.

3. Електронний уряд: науково-практичний довідник / Укладачі: Чукут С. А., Клименко І. В., Линьов К. О. 85 с. URL: https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Elektronnij-uryad_nauk_prak-dovidnik_CHukut_Linov_Klimenko.pdf

4. Система електронного документообігу АСКОД. URL: <https://askod.ua/home>

5. Чукут С. А. Державна інформаційна політика України. URL: https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/Gumanitarna-politika_-Rozdil_informpolicy.pdf

6. Гавриленко Т.С. Упровадження сучасних технологій в органах місцевого самоврядування України на прикладі міста Києва. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 9. С. 18-20.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-88>

IMPLEMENTATION OF CONTROL INSTRUMENTS OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL MECHANISM FOR ENSURING THE INTEGRITY OF PROSECUTORS IN UKRAINE

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНТРОЛЬНИХ ІНСТРУМЕНТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПРОКУРОРІВ В УКРАЇНІ

Maksymenko N. V.

*External Postgraduate Student at the
Department of Constitutional and
Administrative Law,
Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

Максименко Н. В.

*здобувач кафедри конституційного
та адміністративного права,
Запорізький національний
університет
м. Запоріжжя, Україна*

Контрольні інструменти – специфічні юридичні та організаційні засоби виявлення, оцінювання і реагування: внутрішні (службовий контроль, таємна перевірка доброчесності, атестація, дисциплінарне провадження) [1], самоврядні (КДКП, Рада прокурорів), зовнішні (НАЗК, адміністративні суди, антикорупційні органи), а також

інструменти прозорості (декларування, відкриті реєстри, комунікація з громадськістю).

Ефективний механізм притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності за вчинені ними проступки становить ключовий елемент формування оновленої системи прокуратури. З одного боку, він виступає дієвою гарантією захисту прав людини від їх можливого порушення через неналежне виконання прокурорами службових обов'язків або недотримання норм професійної етики. З іншого боку, об'єктивний розгляд скарг на дисциплінарні проступки та невідворотність відповідальності мають принципове значення і для самої прокурорської системи, адже слугують водночас засобом підвищення професійного рівня кадрів і механізмом внутрішнього очищення від тих працівників, чиї дії підривають суспільну довіру до інституції.

Підстави дисциплінарної відповідальності прокурора (ч. 1 ст. 43 Закону України «Про прокуратуру») охоплюють як процесуальні порушення, так і етичні делікти (дії, що порочать звання прокурора; публічні висловлювання всупереч презумпції невинуватості).

Міжнародно-правові документи, зокрема Основні принципи ООН щодо ролі обвинувачів [2], Регламент Ради (ЄС) № 2017/1939 від 12 жовтня 2017 року про імплементацію посиленої співпраці стосовно створення Європейської прокуратури [3], а також рекомендації Ради Європи та Венеціанської комісії, закріплюють ключові засади дисциплінарної відповідальності прокурорів, орієнтовані на забезпечення балансу між їхньою незалежністю та обов'язком підзвітності. Аналіз порівняльно-правового досвіду дозволяє окреслити найефективніші моделі дисциплінарних процедур, які з одного боку підвищують результативність діяльності прокуратури, а з іншого – мінімізують ризики політичного чи адміністративного впливу на прокурорський корпус.

Дисциплінарна відповідальність прокурорів становить складний правовий інститут, покликаний забезпечувати дотримання законності, принципів прокурорської етики та підтримання довіри суспільства до діяльності органів прокуратури. Як підкреслює О.С. Проневич, призначення цього інституту полягає у застосуванні до порушників службової дисципліни негативних заходів морального, матеріального чи організаційного характеру, які формують у них стійке усвідомлення неприпустимості повторення аналогічних проступків у майбутньому [4]. Водночас специфічна процедура притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності виступає важливою гарантією їхньої

незалежності, оскільки запобігає використанню дисциплінарних заходів як інструменту політичного або адміністративного впливу.

Б.В. Семененко розглядає дисциплінарну відповідальність посадових осіб органів прокуратури як різновид та одночасно міру примусового впливу, що полягає у позбавленні певних нематеріальних благ у зв'язку з учиненням дисциплінарного проступку. Учений підкреслює, що застосування дисциплінарного стягнення можливе виключно на основі правомірного акта, ухваленого компетентним суб'єктом, що свідчить про формально-процедурний характер цього інституту та його чітку нормативну врегульованість [5, с. 84]. На думку М.В. Косюти, дисциплінарна відповідальність прокурорів має комплексний характер і включає різноманітні заходи впливу, спрямовані на забезпечення належного виконання службових функцій. Вчений наголошує, що такі заходи можуть бути моральними, матеріальними та організаційними, а їх призначення полягає у підтриманні високого рівня професійної етики й формуванні у прокурорів стійкого розуміння неприпустимості повторних порушень дисципліни [6, с. 331].

Г.С. Іванова у своїх працях підкреслює, що дисциплінарна відповідальність прокурорів полягає у застосуванні санкцій до осіб, які допустили невиконання чи неналежне виконання службових обов'язків, порушили законодавчі обмеження або вчинили дії, що компрометують їх як представників прокуратури та знижують авторитет цієї інституції. У такому розумінні дисциплінарне провадження виконує роль механізму забезпечення відповідності поведінки прокурорів професійним та етичним стандартам [7, с. 9-11].

Отже, порівняльний аналіз наукових підходів підтверджує багатогранність інституту дисциплінарної відповідальності. Водночас українське законодавство демонструє низку невирішених питань, зокрема відсутність чіткого визначення категорії «дисциплінарний проступок прокурора», що призводить до складнощів у проведенні межі між правомірною службовою поведінкою та дисциплінарними порушеннями, створює простір для суб'єктивного тлумачення та вибіркової у правозастосуванні, а також знижує ефективність дисциплінарних процедур через невизначеність у кваліфікації проступків та визначенні адекватних санкцій.

Література:

1. Дисциплінарна відповідальність прокурорів в Україні / О. Банчук, М. Каменєв, Є. Крапивін, Б. Малишев, В. Петраковський, М. Цапок. К.: Москаленко О. М., 2019. – 140 с
2. Керівні принципи ООН щодо ролі обвинувачів <https://kdkp.gov.ua/uploads/files/Керівні%20принципи%20щодо%20ролі%20прокурорів.pdf>
3. Регламент Ради (ЄС) № 2017/1939 від 12 жовтня 2017 року про імплементацію посиленої співпраці стосовно створення Європейської прокуратури
4. Проневич О.С. Дисциплінарна відповідальність прокурорів: доктринальне обґрунтування і легальне закріплення. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2015. № 3. С. 213-222.
5. Семененко Б. В. Правове регулювання дисциплінарної відповідальності посадових осіб органів прокуратури : дис. ... д-ра філософ. : 081. Київ, 2021. 238 с
6. Косята М. В. Прокуратура України: навчальний посібник. Одеса: Юридична література, 2024. 448 с
7. Іванова Г.С. Дисциплінарний проступок як підстава відповідальності працівників прокуратури: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Харків, 2016. 213 с.